

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

VYBRANÁ TÉMATA

Úprava výkonu podnikatelských aktivit veřejných funkcionářů v Chorvatsku

Obsah:

OSOBNÍ PŮSOBNOST ZÁKONA.....	3
PODÁVÁNÍ PROHLÁŠENÍ.....	4
ZÁKAZ PODNIKATELSKÝCH AKTIVIT A DALŠÍ OMEZENÍ ČINITELŮ.....	4
KONTROLNÍ ORGÁNY A SANKCE	6

Vybraná témata č. 06/2016
březen 2016
autoři: Štěpán Pecháček, Jindřiška Syllová

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	ŘADA: VYBRANÁ TÉMATA
Název: Úprava výkonu podnikatelských aktivit veřejných funkcionářů v Chorvatsku	Typ řady: online
Autoři: Pecháček, Š., Syllová, J.	URL: http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=3
Číslo: Vybraná témata č. 06/2016	První vydání řady: leden 2005
Datum: březen 2016	Frekvence vydání řady: nepravidelná
Klíčová slova:	Zaměření: aktuální témata relevantní pro činnost Parlamentu České republiky
člen parlamentu; člen vlády; podnikání; střet zájmu; veřejný činitel; veřejný funkcionář; Chorvatsko	Jazyk: CZ
	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

Shrnutí

Práce přináší přehled úpravy výkonu podnikatelských aktivit veřejných funkcionářů v Chorvatsku. Zvláštností chorvatské úpravy je skutečnost, že se vztahuje na široký okruh veřejných funkcionářů (nejenom volených) a výrazným způsobem omezuje možnosti výkonu jejich podnikatelských aktivit. K výraznému omezení podnikatelských aktivit došlo novelou z roku 2015.

Obsah

OSOBNÍ PŮSOBNOST ZÁKONA	3
PODÁVÁNÍ PROHLÁŠENÍ	4
ZÁKAZ PODNIKATELSKÝCH AKTIVIT A DALŠÍ OMEZENÍ ČINITELŮ.....	4
KONTROLNÍ ORGÁNY A SANKCE.....	6
PROVĚRKA ÚDAJŮ, KTERÉ ČINITEL POSKYTUJE V PROHLÁŠENÍ.....	6
KOMISE PRO STŘET ZÁJMŮ (ČL. 31 AN. ZÁKONA)	6
ŘÍZENÍ PŘED KOMISÍ, ŘÍZENÍ O PŘESTUPCÍCH.....	6

Osobní působnost zákona

Střet zájmu veřejných funkcionářů upravuje v Chorvatsku zákon č. 163/2003 Sb., o předcházení konfliktu zájmů při výkonu veřejného úřadu.¹ Zákon v posledním znění (novelizace 2015) se vztahuje na činitele jak legislativní, tak exekutivní moci, včetně poslanců. Zákon se vztahuje na prezidenta Chorvatské republiky, členy parlamentu, členy vlády, předsedu Ústavního soudu, jeho zástupce a soudce Ústavního soudu, na náměstky ministrů, vedoucího úřadu předsedy vlády, hlavního velitele policie, ředitele daňové správy, ředitele celní správy, hlavního inspektora Státního inspektorátu, hlavního revizora a jeho zástupce, ředitele guvernéra, náměstka guvernéra a viceguvernéry Národní banky, nejvyššího státního finančního kontrolora a jeho náměstky, ombudsmana a jeho náměstky, dětského ombudsmana a jeho zástupce, zmocněnce pro diskriminaci a jeho zástupce, zmocněnce pro osoby invalidní a jeho zástupce, hlavního tajemníka parlamentu a jeho zástupce, hlavního tajemníka vlády a jeho zástupce, zástupce předsedy úřadu vlády, asistenty („pomočníci“) ministrů, mluvčího vlády, ředitele státních správních úřadů a jejich náměstky, ředitele a jeho zástupce Agentury pro státní majetek, ředitele a asistenty ředitele Chorvatského penzijního úřadu, ředitele, zástupce ředitele a asistenty ředitele Chorvatského fondu zdravotního pojištění, ředitele a asistenty Úřadu zaměstnanosti, hlavního státního pokladníka, předsedu kanceláře předsedy parlamentu, ředitele agentury, které jmenuje vláda Chorvatska, funkcionáře z kanceláře prezidenta, které jmenuje prezident podle zákona, náčelníka a jeho zástupce Generálního štábu, hlavního inspektora obrany, velitele a jejich zástupce Generálního štábu a Chorvatského vojenského učiliště a Pobřežní stráž, předsedu, místopředsedu a členy Volební komise, předsedu a členy správní rady společnosti, která je převážně ve státním vlastnictví, župany a starostu města Záhřebu, starosty měst a obcí a jejich zástupce, předsedu, jeho zástupce a členy Státní komise pro kontrolu veřejných zakázek, předsedu a členy Komise pro střet zájmů. Ustanovení tohoto zákona se vztahuje také na funkcionáře jmenované nebo schvalované chorvatským parlamentem, na úředníky, kteří jsou jmenováni chorvatskou vládou nebo chorvatským prezidentem. Zákon se nevztahuje na osoby jmenované podle zákona o státní službě.

¹ Zákon je v originále dostupný zde: <http://www.zakon.hr/z/423/Zakon-o-sprje%C4%8Davanju-sukoba-interesa> [9. 3. 2016]

Podávání prohlášení

Veřejní činitelé jsou povinni ve lhůtě třiceti dnů od počátku výkonu funkce podat prohlášení (zprávu), ve které musí uvést informace týkající se majetku, stálých či očekávaných příjmů a majetku jejich manželů a dětí, včetně příjmů, které získávají při výkonu hlavní funkce.

Čl. 8 odst. 1, 2 a 3 zákona vypočítává, co se rozumí platem a příjmem, který musí činitel uvést. Tato část prohlášení se uveřejňuje automaticky podle zákona bez souhlasu činitele (jedná se o vlastní plat a plat manžela, granty, veřejné zakázky a podobné příjmy z veřejných zdrojů).

Čl. 8 odst. 7 vypočítává to, co dále musí být obsaženo v prohlášení (bez uveřejňování). Přiznává se současný majetek, i zděděný. Dále se přiznává prodej nemovitého majetku, koupě nemovitého majetku, darování a výměna, a další nabytí nemovitého majetku, včetně nabytí rozdělením nebo fúze ve vztahu k obchodní společnosti, včetně procesu likvidace nebo bankrotu, majetek získaný na základě správního rozhodnutí nebo jiného rozhodnutí, restituované majetky, movitý majetek a podíly ve společnostech, vlastnické podíly, úspory přesahující obvyklý roční příjem činitele, závazky včetně záruk a jiných nástrojů.

Dále se uvádí příjem ze zaměstnání a příjem z vlastní činnosti, příjem z nemovitostí a jiná majetková práva, příjem z vlastnictví kapitálu, příjem z pojištění a příjem, který nepodléhá zdanění. Výčet movitého majetku musí zahrnovat vozy, lodě, letadla, pracovní stroje, lovecké zbraně, umění, šperky, akcie, zvířata a jiné předměty zvláštní hodnoty přesahující 30 000 kun, kromě předmětů v domácnosti a oblečení.

Zpráva se podává na formuláři, stanoveném komisí pro střet zájmů, vůči komisi pro střet zájmů. Dokud tuto zprávu činitelé neodevzdají, **není jim vyplácen plat.**

Dále je upraveno podávání hlášení o přijetí daru veřejným činitelem. Darem se rozumí peníze, věci, práva, služby provedené bezúplatně či jakékoli jiné výhody funkcionáři poskytnuté či slíbené. Dar, jehož hodnota nedosahuje určené částky 500 kun, je veřejný činitel povinen oznámit, ale může si jej ponechat. Pokud však dar tuto hodnotu přesahuje, stává se majetkem Chorvatské republiky. Bez ohledu na hodnotu daru je však veřejný funkcionář povinen oznámit takový dar, který má peněžní povahu, nebo podobu cenin a drahých kovů. Takový dar se stává majetkem Chorvatské republiky.

Zákaz podnikatelských aktivit a další omezení činitelů

Níže uvedené normy platí po dobu výkonu funkce činitele a po celý následující 1 rok (čl. 20 zákona).

Podle čl. 14 uvedeného zákona nesmějí být v zákoně vyjmenovaní činitelé členy řídicích orgánů a dozorčích rad společností, správních rad institucí ani dozorčích rad mimorozpočtových fondů nebo provádět úkony správy v podnicích. Výjimkou je, že činitelé mohou být členy nejvýše dvou správních rad institucí nebo dozorčích rad mimorozpočtových fondů, pokud zastupují tzv. zvláštní státní zájmy nebo zvláštní zájmy místních či regionálních orgánů, pokud zvláštní zákon nestanoví, že určití činitelé tvoří členy správní rady instituce, nebo členy dozorčí rady mimorozpočtového fondu. Činitelé ale nemají nárok na odměnu. Chorvatský parlament vypracovává seznam právnických osob zvláštního národního zájmu, na návrh vlády, stejně tak je vypracován seznam právnických osob regionálních nebo místních zájmů. Kromě toho mohou činitelé být členy nejvýše dvou řídicích nebo kontrolních orgánů neziskových organizací, bez nároku na odměnu.

Členy řídicích orgánů nebo dozorčích rad společností, v nichž má Chorvatsko svůj podíl, navrhuje parlament nebo plénum vlády. Členy řídicích orgánů nebo dozorčích rad, v nichž mají podíly regionální samosprávy nebo místní samosprávy, navrhuje zastupitelstva nebo všeobecné schůze

rady.

Čl. 16 upravuje správu majetku a omezení obchodních operací (všech) vyjmenovaných činitelů. Činitel, který drží 0,5% nebo více akcií či podílů majetku (kapitálu společnosti), je povinen po dobu výkonu veřejné funkce **převést svá dispoziční a manažerská práva na jinou osobu**, s výjimkou osob shodného zájmu podle zákona (čl. 4, odstavec 5 zákona, např. manžel) nebo na zvláštní osobu (tj. pověřence). Osoba nebo pověřenec jedná při výkonu členských práv a práv podílů ve společnosti vlastním jménem v zájmu činitele. Pověřenec je považován za osobu shodného zájmu s činitelem ve smyslu čl. 4 odst. 5 tohoto zákona.

Pokud společnost (ve které drží činitel 0,5 % a více) hodlá vstoupit do (obchodního) vztahu ke státu, regionům nebo obcím prostřednictvím veřejné soutěže nebo jinak vstupuje do obchodního vztahu se státními orgány nebo s místními nebo regionálními orgány nebo společnostmi, v nichž mají tyto entity kontrolní podíl, musí o tom uvědomit komisi.

Dokud jsou práva na dispozice a manažering převedena z činitele na jinou osobu nebo zvláštní osobu (pověřence), nesmí činitel poskytovat informace, pokyny, příkazy nebo jinak být ve vztahu s touto osobou či institucí, a tím ovlivnit výkon práv a plnění závazků vyplývajících z členských práv v těchto společnostech. Činitel má jen právo být jednou za rok informován o situaci společností, v nichž má podíly.

Čl. 17 stanoví, že společnosti, ve které má činitel 0,5% podíl nebo více, **nesmí vstoupit do obchodního vztahu s veřejným orgánem, pokud v tomto orgánu činitel, o kterého jde, je funkcionářem** nebo je členem joint venture nebo subkontraktorem tohoto orgánu. Toto omezení se použije i tehdy, pokud podíl rovný nebo vyšší než 0,5 % získal nebo ovládl jakýmkoli způsobem člen rodiny činitele od činitele nejvýše dva roky před jmenováním či volbou činitele do funkce až do ukončení funkce.

Činitel je povinen do 30 dnů informovat komisi o vztahu uvedeném v předchozích větách. Činitel je povinen informovat komisi pravidelně o všech změnách týkajících se obchodních společností ohledně zákazu vstupu do obchodních vztahů podle předchozích vět, a to do 30 dnů od změny.

komise je povinna uveřejnit na svých webových stránkách a pravidelně aktualizovat seznam obchodních entit, které jsou subjektem omezení, která jsou popsána výše. Veřejné úřady, které nemají webovou stránku, uveřejňují v úředním listě a aktualizují seznam obchodních vztahů, které mají zakázány vzhledem k výše uvedeným omezením.

Právní jednání a dokumenty, které byly podepsány v rozporu s uvedenými omezeními v § 17, jsou neplatné. Komise je povinna tyto akty bez odkladu nahlásit příslušnému státnímu zastupitelství pro další řízení k dosažení nicotnosti jednání. (To neplatí pro jednání, která byla dokončena před tím, než činitel nabyl funkce. Po nástupu je činitel povinen přizpůsobit se předpisu do 60 dnů).

Čl. 18 stanoví, že v případě, že orgán, ve kterém činitel má veřejnou funkci, vstoupí do právního vztahu s entitou, ve které má činitel podíl rovný 0,5 % nebo vyšší, je povinen činitel informovat (oznámit) neprodleně komisi. Komise je povinna do 15 dnů od oznámení podat stanovisko týkající se chování subjektů, aby se vyhnuly střetu zájmu podle zákona. Pokud to okolnosti případu vyžadují, komise vydá stanovisko už do 5 dnů od oznámení. Činitel nebo orgán, ve kterém byl činitel před obchodním vztahem, poskytne komisi dokumentaci potřebnou pro stanovisko. Zvláštní rozhodnutí komise vydané do 5 dnů od vydání stanoviska určí, zda uskutečněný způsob právního jednání odpovídá instrukcím ohledně vyhnutí se střetu zájmů. **Právní jednání a dokumenty, které byly podepsány bez této procedury, jsou neplatné.** Komise je povinna tyto akty bez odkladu nahlásit příslušnému státnímu zastupitelství pro další řízení k dosažení nicotnosti jednání.

Kontrolní orgány a sankce

Prověrka údajů, které činitel poskytuje v prohlášení

Prověrky údajů se rozdělují na 2 druhy. Prvním je prověrka dříve poskytnutých správních údajů, druhým pak pravidelná prověrka údajů. První druh se dělá vždy po doručení prohlášení. Majetek a příjem se verifikují prostřednictvím údajů finanční správy (čl. 24 an). Je možno rovněž dožádat údaje od mezinárodních institucí. Komise si může od činitele vyžádat další doplňující údaje nebo vysvětlení nebo stanoviska. Pokud činitel nedodá vyžádané informace, je komise povinna zahájit příslušné procesní úkony - informovat příslušné orgány.

Komise pro střet zájmů (čl. 31 an. zákona)

Komise je nezávislým stálým veřejným orgánem, skládá se z 5 členů, jeden z nich je předsedou. Komise je volena parlamentem v tajném hlasování podle zákona, procedura je stanovena v čl. 32 zákona. Kandidáti jsou navrhováni veřejností, při splnění zákonem daných předpokladů, které zkoumá příslušný výbor parlamentu. Například se musí jednat o osobu s univerzitním vzděláním, bezúhonnou, s osmiletou pracovní zkušeností, bez politické příslušnosti, občanstvím Chorvatska atd. Členové komise nesmí vykonávat žádnou veřejnou funkci. Výbor navrhne dvakrát více kandidátů než je členů komise).

Komise je odpovědná za funkce, které jí jsou svěřeny. Její činnost je hrazena ze státního rozpočtu. Navrhuje vlastní organizační řád a další předpisy, které musí být schváleny plénem parlamentu. Komise zpracovává zprávu pro plénum parlamentu, a to jednou za rok.

Pro komisi pracuje úřad komise s profesionálními pracovníky, v čele s ředitelem. Členové komise pobírají plat srovnatelný s vysokými státními úředníky (specifikace je v čl. 33 zákona).

Řízení před komisí, řízení o přestupcích

Zákon upravuje postup řízení před komisí (čl. 39-44 zákona). Řízení před komisí je možné zahájit na základě vnějšího podnětu či ex offo. Řízení se vede v souladu s přijatými pravidly vnitřní organizace a řízení. Trestem může být jen pozastavení či zbavení platu činitele v různé výši, důtka a/nebo veřejné oznámení. Rozhodnutí jsou však přezkoumatelná soudně (čl. 48 zákona, a to do 60 dní od rozhodnutí komise).

Kromě trestů stanovených komisí jsou přestoupení zákona podle nedávné novely zákona trestána jako **přestupky** (čl. 49 an. zákona). Tresty, které je možno udělit za přestoupení zákona v přestupkovém řízení, jsou stanoveny v čl. 48. Jsou stanoveny rozdílné pokuty podle závažnosti přestoupení, a to až do výše 50 000 kun pro fyzickou osobu, která zákon přestoupila, a až do výše 1 000 000 kun pro právnickou osobu, pokud zákon přestoupila.